

סוכה פרק ראשון סוכה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ד מלכות
סוכה הלכה א סמג
עשין מג טושי"ע א"ח ס'
מלג סעיף א:
ב ב מיי שם טושי"ע שם
סעיף ח:
ג ג מיי שם הלכה ב סמג
שם טושי"ע א"ח סימן
מל סעיף ב:
ד ד מיי שם פ"ה הלכה
יט וסמג שם טושי"ע
א"ח ס' מלג סעיף א:
ה ה מיי פ"ו מלכות
שבת הלכה יד סמג
עשין דרבנן א טושי"ע א"ח
ס' שסג סעיף ו:
ו ו מיי פ"ז מהל' סוכה
הלכה ה סמג עשין מג
ז"ע א"ח סימן מלג
סעיף א:

רבינו חננאל

סוכה שהיא גבוה מעשרים
אמה פסולה ודי יהודה
מכשיר. ותנן בעירובין
כבוי שהוא גבוה מעשרים
אמה ימעט, מאי שנא
מבוי דקתי תקנתא,
ללומר ימעט זה הגובה,
ויורד הקורה למטה
מעשרים אמה ויתקן
המבוי והוכשר. ולגבי
סוכה תני פסולה, לתני
נמי גבי סוכה ימעט.
שבגין סוכה שפסולתה
בגובה מדאורייתא, ונפיש
מילה, תני פסולה. מבוי
שהוא מדרבנן כ"י, ובאו
לכא מנין כי הגובה
פוסל בסוכה רבה אמר
מהא, למען ידעו דורותיכם
כי בסוכות הושבתי את
בני ישראל, כל סוכה
שאניה ידעה דהאי סוכה
דימיה היא, אינה סוכה.
ולמעלה מעשרים אמה אין
אדם יודע שדר בסוכה
דלא שלטא ביה עינא,
לפיכך פסולה. ור' יירא
[אמר] מדרבנן, וסוכה
תהיה לצל יומם מחורב
וגו', ובת' [כי בסוכות]
הושבתי את בני ישראל,
ולמעלה מעשרים אמה
אין אדם יושב בצל סוכה
ודתי אלא בצל דפנות, ודתי
אבי אלא מעה מקום
שאין החמה זורחת כגון
המועדים החמה ונמצא
צל מפני חמה, ושני
החם דל עשתרות קרנים
המועדים החמה ונמצא
צל סוכה, הכא אם הסדר
הדפנות תמצא ב' כל צל
הסכך במקום אחר רחוק
מזה המקום שהוא תחת
הסכך כי הוא מיצל.
רבא אמר מדכתוב בסכת
תשבוע שבעת ימים, ז'
ימים בלבד, שמע מינה
דירת עראי בעינן, ולמעלה
מעשרים אמה ודאי דירת
קבע היא ואינה דירת
עראי, לפיכך פסולה. אבל
למטה מכ' אמה דמסכת
לה דעביד איניש דירת
עראי אע"ג דעביד לה
מעין דירת קבע כשרה.

א) כ"ו נוסף עפ"י כתי'
והמקום פטוריים הוא ע"פ
השערה.
ב) נראה דמילה זו מיותרת.

סוכה, מאי שנא גבי סוכה דתני פסולתה ומאי שנא גבי מבוי דתני דתני תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי הסס דתני פסולה ותקנתא דתנן צפרק לולב הגזול (לקמן דף ל"ב:) או שהיו ענזיו מרובין מעליו פסול ואם מיעטין כשר דלא פריך אלא מסוכה ומבוי שדינס שזה לענין גבוה ושינה לשון משנתו ועוד דגבי הסס אכטריך למימני תקנתא דס"ד אמינא כיון (י) דגדולו צפסול תו לית ליה תקנתא: **דאורייתא** תני פסולתה. דאי הוה תני ימעט חיישין דילמא טעי איניש לומר ימעט לכתחילה ודיעבד כשרה ודקדק בלשונו דלמא אמי לדי איסורא דאורייתא ותני פסולה אע"ג דלא הוי לישראל מעליא כמו ימעט אבל במבוי דרבנן לא חייש ותנא ימעט שהוא לישראל מעליא כדאשכחן בריש פסחים (דף ג' א.) שעסק הכתוב כמה אומיות שלא להזילא דבר מגונה מפיו וצקונטרס לא פירש כן אי נמי יש לומר דלשון ימעט משמע חומר דרבנן צעלמא ופסולה משמע דאורייתא וצפרק במה מדליקין (שבת דף ק"ב.) דאמרינן נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי אגב דתנן כסוכה נקט נמי גבי נר חנוכה פסולה א"י אי הוה תני ימעט הוה משמע כמות שהיתה מדלקת ישפילנה זה אינו למאן דאמר הדלקה עושה מזה ואפי' למ"ד הנחה עושה מזה חיישין דהרואה אומר לאורכו הוא מדליקה כדאמרינן גבי הדליקה צנינס והניחה צחון: **אמר** רבה אמר קרא ארבעין ידעו כ"ו. קמא קשה ללישנא קמא דברי עירובין (דף ג' א.) גבי מקלית סוכה חס עשרים דאמר רבה הסוכה פסולה הא שלטה זה עינא כיון דאין חללה עשרים ורבה גרס הסס כי הכא דהא רבא פליג. התם ואמר זה ויה כשר חלל סוכה תנן חלל מבוי תנן ויה לומר דהא מפרש התם טעמא משום דסוכה דביחיד קא הוי לא קשה מדכר וזימנין דמישחקיל מלמחמ עוזי הסכך הנכנס לתוך עשרים וקיימא כולה למעלה מעשרים ורבינא זה רבנן מ"מ משמע דמדאורייתא כשרה: **בי** עביד ליה דירת קבע שפיר דמי. דאע"ג דיש לפרש קרא בדירה שאינה ראויה אלא לשבעה למעוטי קבע משמע ליה קרא דאמא לשיעורא לאורוייך מדה גזבה כל' בסוכה שאפשר לעשות עראי וא"ת וכיון דלא חיישין אלא שמהא ראויה לעשות עראי ואע"פ שעושה אותה קבע א"כ אמאי אמר (תענית דף ק"ג.) גשמים סימן קללה צחג והלא יבול

לכבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים צסוכה ואפילו תימאי לומר דאסור משום גזרת תקנה כי היכי דאמר לקמן צפירקין (דף ק"ד.) גבי פלוגמא דר"מ ורבי יהודה דמסככין צנסרין דאי מכשרת זהו אמי למימר מה לי לסכך זהו מה לי לישב תחת תקרת ציתי וצימו ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא צימו של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא למימר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישין צדפנות אי עביד להו קבע מ"מ צסככה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעביד לה עראי ומה"ט נמי ניחא לרבי יורא דריש מדכתי' וסוכה תהיה ללל הא כתי' נמי מורס וממטר וניבעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי

סוכה, ורבי יהודה מכשיר. בגמרא (א) מפרש פלוגמתייהו: ושאינה גבוהה עשרה. בגמרא (ב) מפרש טעמא: שלש דפנות. נמי בגמרא (ג) יליף להו: ושחמסה מרובה מללסה. המועט בטל צרוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסכך קרויה סוכה: **גבי** מבוי **שהוא גבוה**. מבוי שהוא סמוס משלש דדדין וראשו פתוח לרשות הרצים וחצירות פתוחות לו ויואלות וצאות לרשות הרצים הרי הוא רשות היחיד לצני חצירות ואסרו חכמים להזילא מרשותו לרשות חצירו צלא עירוב שהחצירות כל אחת רשות לעממה והמבוי רשות לכולן והלריכו צו ציתוף להשתתף כל החצירות צפת או ציין ולהניח השיתוף צלחת מן החצירות. ולפי שאין לו מחינה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרצים הלריכו היכר צלאשו הפתוח לרשות הרצים או למי זוקף או קורה מכותל לכותל ואם גבוהה הקורה מעשרים אמה: **ימעט**. ישפיל: אינו לריך. והתם דעשרים אמה דילה ילפינן מדאורייתא וקודם שנשנית המשנה נאמרה שיערה סמיני: **סני פסולה**. שייך למימני זה לשון פסול לומר לא נעשית כמורה וכהלכה: **מבוי**. דכוליה מדרבנן דמדאורייתא סגי ליה צלש מחילות ואינו לריך לקורה זו אלא מדרבנן: **סני סקנתא**. דלא שייך למתני זה לשון פסול דמאן קודם שנשנית משנה זו הרי היא תחת הוראתו ומצותו: **ואיצעיס אימא דאורייתא נמי**. שייך למימר **תקנתא: סוכה דניפשי מילסה**. ואין דומין תקנותיהן זו לזו וצריך לשנות הלשון לכל תקנה ותקנה כגון צגבוהה ימעט וכשאינה גבוהה יגביה שאין לה שלש דפנות יעשה לה ושחממה מרובה יוסף סכך הלך פסיק ומני פסולה דמני למיכללינהו לכולהו צפק פסולה דקיימא לן (פסחים דף ג' א.) ישנה אדם לתלמידו דרך קפירה: **מבוי לא נפיש מיליה**. צאותה משנה: **למען ידעו**. עשה סוכה שיציבת ניכרת לך דכתיב ידעו כי צסוכות הושבתי לויית לישב. הכי דריש ליה ואע"ג דאין יולא מידי פשוטו דהיקף ענני צבוד מיהו דרשינן ליה לדרשה: **דלא שלטא זה עינא**. שאינו רואה את הסכך וסוכה היינו סכך כשמה: **וסוכה סהיה ללל**. משמע אין סכך אלא העשוי ללל: **אלא צלל דפנות**. שהצללין מגיעין זה לזה מתוך גובהן של דפנות ואין לריך סכך. ולקמן (י) מוקי פלוגמתייהו לרי יורא צשאין זה אלא ארבע על ארבע דקיס להו לרבנן דצהאי שיעורא ליכא לל סכך אלא לל של דפנות: **עשירות קרנים**. שני הרים גדולים והשפלה ציניהם ומתוך גובה ההרים אין חמה זורחת שם צשפלה: **דל דפנות ליכא לל סוכה**. שצבה של חמה ומו לא דהיינו עראי ודייה צמחילות קלות: **למעלה מעשרים**. צריך לעשות יסודותיה (י) ומחילותיה קבועין שלא תפול: **עד עשרים אמה דאדם עושה כו'**. שפיר דמי דודאי יש צכלל קבע עראי והרי עשה כמורה ועל כרחק לא הקפידה תורה על העראי אלא ללשם שיעור לתת לך שיעור צגבוהה שמהא יכולה לעמוד ע"י יחידות עראי: כולו

סוכה (א) שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים יושאין לה (ב) (שלשה) דפנות ושחממה (ג) מרובה מצלתה פסולה: **גבי** תנן התם (ד) מבוי שהוא גבוה (ה) מעשרים אמה ימעט רבי יהודה ואמר אינו צריך מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני תקנתא סוכה דאורייתא תני פסולה מבוי דרבנן תני תקנתא ואיבעית אימא בדאורייתא נמי תני תקנתא מיהו סוכה (ו) (דניפשי מילתה) פסיק ותני פסולה מבוי דלא נפיש מיליה תני תקנתא מנה"מ (ז) אמר רבה דאמר קרא ילמען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה מהכא (י) וסוכה תהיה לצל יומם מחורב עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות א"ל אביי אלא מעתה העושה סוכתו בעשתרות קרנים הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל התם דל עשתרות קרנים איכא צל סוכה הכא דל דפנות ליכא צל סוכה ורבא אמר מהכא (ב) בסוכות תשבו שבעת ימים ואמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע א"ל אביי אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד כ' אמה דאדם עושה דירתו דירת עראי כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מכ' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק כולו

לקבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים צסוכה ואפילו תימאי לומר דאסור משום גזרת תקנה כי היכי דאמר לקמן צפירקין (דף ק"ד.) גבי פלוגמא דר"מ ורבי יהודה דמסככין צנסרין דאי מכשרת זהו אמי למימר מה לי לסכך זהו מה לי לישב תחת תקרת ציתי וצימו ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא צימו של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא למימר שהגשמים סימן קללה וי"ל דנהי דלא חיישין צדפנות אי עביד להו קבע מ"מ צסככה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעביד לה עראי ומה"ט נמי ניחא לרבי יורא דריש מדכתי' וסוכה תהיה ללל הא כתי' נמי מורס וממטר וניבעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע: כרבי

א) [לקמן ז:] עירובין ב.,
ב) [ז"ל שלש,] א) [לקמן כב:], ד) עירובין ב.,
ג) [ז"ל למעלה מעשרים כו:], א) [ז"ל דנפיש מיליה וכו' בעירובין ז, ב,] א) שם ג., ח) [לקמן ז:], ט) [לקמן ד:], י) [לקמן ו:],
כ) [ע"כ,] ט) כס"א:
יחזומיה, ט) וכן דגדולו פי' אגדו ע"ד דאיתא לקמן לו, מגדלי העשנה וכו' טונו המוס' למאי דמסיק לקמן ג: לעולם צמר דאגדון.

תורה אור השלם

1. למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני יי אלהיכם:
2. וקפא תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמחסור מזון ומקטר: ישעיהו ד' ב' בספת תשבו שבעת ימים: קל הארוך בישאל ישוב בסבת: ויקרא כג מב

מוסף רש"י

דתני תקנתא. דתני ימעט ולא תנא פסול (עירובין ב.) סוכה דאורייתא. דטעמא דריה דאורייתא כדאמרינן מלמען ידעו דורותיכם (שם). תני פסולה. הוילי וכו' ומימות משה מתנה מהם וצאו חכמים לפרש לך שזה לא עשה כן פסולה, שייך למימני זה לשון פסולות ואף על גב דמהניא זה תקנתא, כל כמה דלא ממקן לה איקריא פסולה (שם). מבוי דרבנן. דל עיקריה דרבנן הוא לא שייך למימר ביה לשון פסולות, שחי כלן מהמילי להלאותן עסקי מבוי ומימיו ומאי פסול שייך למימר, אכתי לא הודיעך רבנן שיעוריה צבכי ליתמי חט לא עשה כן פסול (שם). כדאורייתא נמי תני תקנתא. בעלמא צמיתי אחרנא (שם). דניפשי מילתה. דקמיני ושאין לה שלש דפנות ושאינה גבוהה עשרה ושחממה מרובה מילתה (שם). פסיק ותני פסולה. דהשתא מני כיל ומני להו טולוה תמא, דאי הוה תני תקנתא לא הוי מני לעריביהו ולמחנינהו, דנשאין לה שלש דפנות צבי למימני עשה לה דופן, וצשאינה גבוהה צבי למימני יגיבה, וצשחממה מרובה מילתה יוסף על סככה, ואמר מר (פסחים ג:) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קפירה (עירובין ב.). דל. הסך (לקמן ז:).